

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT

Vakgroep Nederlandse Taalkunde

Vragenlijst 90 S

DECEMBER 1998

Blandijnberg 2

9000 Gent

(tel : 09/264.40.79 of 264.40.81)

ZEILEN en TUIGAGE van een

HOUTEN VISSERVAARTUIG

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),

.....(gemeente).(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Waar opgegroeid :

(vroeger) beroep :

In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :

Dialect van moeder :

Dialect van vader :

Dialect van echtgeno(o)t(e) :

Ik ben naar school geweest tot jaar

Datum van invullen van vragenlijst :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Dialect :

(vroeger) beroep :

Ik ben naar school geweest tot jaar.

Hoogste diploma :

Adres en telefoonnummer :

.....

.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek.

Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

Bij voorbaat hartelijk dank.

ALGEMEEN

1. De zeilen en al het touwwerk dat nodig is om een zeilvaartuig klaar te maken ?

2. Een nieuw vaartuig voorzien van alle zeilen en de tuigage ?

DE RONDHOUTEN

Soorten

3. De lange paal die vertikaal op het vaartuig staat en die alle zeilen ondersteunt (zie ill.) ?

4. Het staande rondhout waarvan het boven- en ondereinde vierkant is en dat dient tot verlenging van de mast en waaraan meestal het bovenste zeil aan wordt vastgemaakt (zie ill.) ?

5. Een horizontaal, zwaar rondhout dat kruiswijs tegen de mast gehangen wordt om een zeil aan vast te maken ? Dergelijke dwarsscheepse rondhouten werden later vervangen door langsscheepse.

6. Een horizontaal, langsscheeps rondhout waarop het grootzeil of het bezaanzeil van onderen wordt vastgemaakt (zie ill.) ?

7. Een langsscheeps, schuin opwaarts gaand rondhout dat met twee klauwen om de mast sluit, waar het grootzeil of het bezaanzeil van boven aan vasthangt (zie ill.) ?

8. Het horizontale, langsscheepse rondhout dat buiten het voorschip uitgestoken kan worden, om de kluivers bij te zetten (zie ill.) ?

9. Het horizontale rondhout dat buiten het achterschip van een panneschuit uitsteekt om er een klein, driehoekig zeil op uit te zetten (zie ill.) ?

10. Een los stuk hout dat gemakkelijk ergens kan worden aangezet, ter vervanging van een ander rondhout, dat kapot of versleten is ?

11. Een vaartuig met één mast (bv. een Oostendse schover) ?

12. Een vaartuig met twee masten (bv. een Oostendse sloep) ?

13. Een vaartuig met drie masten (bv. een panneschuit) ?

14. De voornaamste en langste mast op een vissersvaartuig, die meestal op het middeldek staat (zie ill.) ? Bij tweemasters gaat het meestal om de voorste mast, bij driemasters om de middelste.

15. De achterste mast op een vissersvaartuig met twee of meer masten (zie ill.) ?

16. De voorste mast op een vissersvaartuig met drie (soms twee) masten (zie ill.) ?

17. De korte mast op een panneschuit, tegen de achtersteven, waar een klein, driehoekig zeil aan gehangen wordt (zie ill.) ?

De delen van de rondhouten

18. Een vierkant behakt stuk hout dat dient als onderende van de mast (zie ill.) ?

19. De twee zware stukken hout of platen die tussen de mast en de opening in het scheepsdek worden gespijkerd ter versterking ?

20. Een geteerd stuk zeildoek dat als een kraag ter hoogte van het scheepsdek om de mast gespijkerd wordt om doordringen van water te voorkomen (zie ill.) ?

21. De zware houten klos op of de holte in de kiel waarin het onderende van de mast steunt ?

22. De zware houten klos op het scheepsdek waar de mast in werd vastgezet, indien hij niet tot op de kiel doorliep ?

23. De ijzeren beugel op de top van de mast, waardoor de steng gaat (zie ill.) ?

24. Een zwaar verbindingsstuk tussen mast en steng, voorzien van een vierkant gat over de top van de mast, en een rond gat voor de steng (zie ill.) ?

25. Elk der stukken hout, tegen de mast aangebracht, om de top ervan te verbreden en zo het ezelshoofd te kunnen dragen (zie ill.) ?

26. Elk van de elkaar kruisende balkjes aan de top van de mast om de zijdelingse touwen of kabels, die de mast stagen, uit te houden ?

27. De houten bol op de top van de mast (zie ill.) ?

28. Een windwijzer, in de vorm van een vlag of een wimpel, op de top van de mast (zie ill.) ?

29. De houten spil waaraan het onderende van die windwijzer bevestigd is (zie ill.) ?

30. Een puntvormig stuk hout of metaal over de top van de mast heen geschoven tegen het indringen van water in de mast (zie ill.) ?

31. De scharnierende, draaibare verbinding van de boom aan de mast (zie ill.) ?

32. Het scherp toelopend uiteinde van de gaffel (zie ill.) ?

33. Het vorkvormig uiteinde van de gaffel, dat rond de mast grijpt (zie ill.) ?

34. Het platte stuk hout in de klauw van de gaffel opdat die gemakkelijk langs de mast zou glijden (zie ill.) ?

35. Elk van de houten bolletjes aan een touw dat aan het voorlijk bevestigd is om de gaffel en het zeil beter over de mast heen en weer te laten schuiven (zie ill.) ?

36. Elk van de eiken latten die achteraan op de grote mast gespijkerd worden, tegen slijtage (zie ill.) ?

DE ZEILEN

Algemeen

37. Een doek van sterk linnen, dat gewoonlijk uit verschillende banen bestaat en aan de rand met touwen benaaid is, dienend voor het opvangen van wind op vaartuigen (zie ill.) ?

38. Een verzamelnaam voor alle zeilen van één vaartuig ?

V.b. “ We hebben zoveel schade geleden door de storm dat we de hele (of alle) ... van ons schip zullen moeten vervangen.”

39. Sommige vaartuigen hebben 2 reeksen zeilen : één voor de zomer, in licht katoen, en één voor de winter, in zeildoek. Hoe noemt u één reeks zeilen ?

40. Een verzamelnaam voor alle vierhoekige zeilen van een vissersvaartuig die vastgemaakt zijn aan de ra's (= dwarsscheeps) ? Dat systeem werd begin 20ste eeuw vervangen door het systeem met boom en gaffel (langsscheeps).

41. Een verzamelnaam voor alle langsscheepse, vierhoekige en driehoekige zeilen van een vissersvaartuig, dat met boom en gaffel getuigd is ? Die manier van optuigen heeft de snelheid van het vaartuig flink opgedreven.

42. Bij een vaartuig dat op die manier getuigd is, elk driehoekig zeil aan boord ; meestal bepalen die de snelheid van het vaartuig ?

43. De zeilen insmeren met een soort bruingele vloeistof ter verduurzaming en bescherming ervan tegen weer en wind ?

Soorten

44. Het onderste, grote, vierhoekige zeil aan de grote mast, tussen boom en gaffel bijgezet ?

45. Het bovenste, kleine, vierhoekig zeil aan de grote mast, aan de steng vastgemaakt tussen boom en gaffel (zie ill.) ? Het wordt afwisselend gebruikt met een klein, driehoekig zeil (zie volgende vraag).

46. Het bovenste, kleine, driehoekige zeil aan de grote mast, dat met het onderlijk aan de gaffel en met de bovenhoek aan de steng is vastgemaakt (zie ill.) ? Het werd afwisselend gebruikt met het marszeil.

47. Het vierhoekige, onderste zeil aan de bezaansmast, tussen boom en gaffel vastgemaakt ?

48. Het bovenste, driehoekige zeil aan de bezaansmast, onderaan op de gaffel vastgemaakt (zie ill.) ?

49. Het driehoekige zeil dat soms bij storm aan de voorkant van de bezaansmast gehesen wordt ?

50. Het onderste, driehoekige razeil op de voormast van driemasters (zie ill.) ?

51. Het kleine, driehoekige zeil aan de achterste mast van panneschuiten, dat eveneens werd gebruikt om te helpen sturen (zie ill.) ?

52. Eén van de voorste, driehoekige stagzeilen op het kluifhout bijgezet (zie ill.) ?

53. Een driehoekig stagzeil dat bij zwakke wind en goed weer vaak boven de kluiver werd gehesen (zie ill.) ? Het werd uitgezet op het stengestag.

54. Een klein, stevig, driehoekig stagzeil dat bij stormweer op de boegspriet werd bijgezet ?

55. Het driehoekige of trapeziumvormige zeil dat met ijzeren ringen langs het stag glijdt en zo gehesen of gestreken wordt (zie ill.) ?

De delen van het zeil

56. Een van de verticale lange, repen doek waaruit een zeil is opgebouwd (zie ill.) ?

57. Het touw dat ter versterking in de rand van een zeil is vastgenaaid (zie ill.) ? Naargelang van de plaats t.o.v. de mast krijgen de touwen een andere naam (zie volgende vragen).

58. Het horizontale lijk langs de onderkant van een drie- of vierhoekig zeil ?

59. Het horizontale lijk langs de bovenkant van een vierhoekig zeil ?

60. Het verticale lijk aan de voorkant van een zeil (tegen de mast) ?

61. Het verticale lijk aan de achterkant van een zeil ?

62. Een bovenhoek van een zeil (zie ill.) ?

63. De benedenhoek van een zeil tussen onder- en voorlijk (zie ill.) ?

64. De benedenhoek van een zeil tussen onder- en achterlijk, waar de schoot aan bevestigd is (zie ill.) ?

65. Een oog gemaakt in het lijk van een zeil, dienend om lopend want aan te bevestigen (zie ill.) ?

66. Een metalen of houten ring die past in een leuwer of lus in het lijk van een zeil, tot versterking en tegen afslijten (zie ill.) ?

67. Een dergelijke ronde kous (zie ill.) ?

68. Een dergelijke peervormige kous (zie ill.) ?

69. Een verdubbeling op een zeil om plaatsen te versterken die veel te lijden hebben door wrijven tegen delen van het tuig (zie ill.) ?

70. Een mastring (ijzer) die aan het zeil vastzit en om de mast geslagen is, om het zeil langs die mast te doen rijzen of zakken (zie ill.) ?

71. Een houten of ijzeren hoepel rond de mast, waaraan het lijk van het gaffelzeil wordt vastgemaakt (zie ill.) ?

72. Een horizontale strook in het zeil die bij hevige wind ingenomen, vastgezet of opgerold wordt (zie ill.) ?

73. Elk van de gaten in een horizontale strook aan de benedenkant van het zeil, waardoor korte eindjes touw gestoken worden, om het opgerolde zeil vast te maken (zie ill.) ?

74. De verdubbeling aan het zeil, de smalle strook zeildoek over de gehele breedte van het zeil, waarin de rifgaten aangebracht zijn (zie ill.) ?

75. Een korte lijntje, eindje touw, gebruikt om iets het ingenomen zeil vast te zetten aan de rifgaten (zie ill.) ?

76. Een touw met een lang oog aan het uiteinde gebruikt bij het reven van de zeilen ?

77. Een klamp op het uiteinde van de boom, waardoor de steekbout gestoken wordt wanneer men het zeil reeft (zie ill.) ?

78. Een eenvoudige takel aan de boom om de steekbouten aan te halen ?

DE TUIGAGE

79. Alle touwen en staaldraden tot steun van de rondhouten, die in principe vast staan ?

80. Alle touwen en staaldraden die door de blokken lopen, waarmee de zeilen worden gehesen en gestreken ?

81. Alle touwen en staaldraden die de mast in dwarsscheepse richting steunen (zie ill.) ? Ze vormen een ladder waarop men naar boven kan klimmen.

82. De beklede ijzeren of houten balk onderaan het want, die dient om het terugdraaien van de hoofdtouwen tegen te gaan en die uit elkaar te houden ?

83. Elk der dwarstouwen die tussen de hoofdtouwen van het want gespannen zijn en die een ladder vormen om naar boven te klimmen ?

84. Elk van de twee staande touwen die vanuit de zaling naar het scheepsboord lopen, en de steng zijdelings-achterwaarts steunen (zie ill.) ?

85. Een kort eind touw waarmee het want, via enkele zware, houten blokken, aan het scheepsboord wordt vastgemaakt ?

86. Een zwaar, houten blok met drie of vier gaten en een inkeping waardoor de talrepen lopen (zie ill.) ?

87. Alle touwen en staaldraden die de masten in langsscheepse richting (naar voren of naar achteren) steunen ?

88. Een touw met 1 of meer blokken (een soort takel) voor het hijsen en strijken van zeilen ?

89. Het gedeelte van de val waar kracht op wordt uitgeoefend ?

90. Het gedeelte van de val dat aan het blok vastgehecht is ?

91. Een voorwerp (bv. een zeil) omhoog trekken d.m.v. een val ?

92. Een voorwerp (bv. een zeil) laten zakken d.m.v. een val ?

93. Het touw (of de staaldraad) dat van het uiteinde van de boom via een blok aan de mast naar beneden loopt en die boom optilt ?

94. Een val waarmee de klauw van de gaffel wordt gehesen ?

95. Een val waarmee het uiteinde van de gaffel in de juiste stand wordt gezet ?

96. Een val waarmee het topzeil gehesen of gestreken wordt ?

97. Een val waarmee de kluiver(s) bijgezet word(en)t ?

98. Een val waarmee het stagzeil bijgezet wordt ?

99. Een aantal dunne touwtjes die zich vanuit één punt verspreiden, b.v. vanuit een langwerpige stukje hout met gaatjes (zie ill.) ?

100. Elk van de twee houten verticale staanders op het voordek waartussen het kluifhout uitgestoken en ingehaald wordt ?

101. Het kluifhout tussen de twee mannetjes naar voren buitenboord schuiven ?

102. Het kluifhout tussen de twee mannetjes opnieuw binnenboord schuiven ?

103. Een ijzeren ring die langs het kluifhout schuift en waarin de kluiver gehoeft zit, om de kluiver(s) in en uit te halen (zie ill.) ?

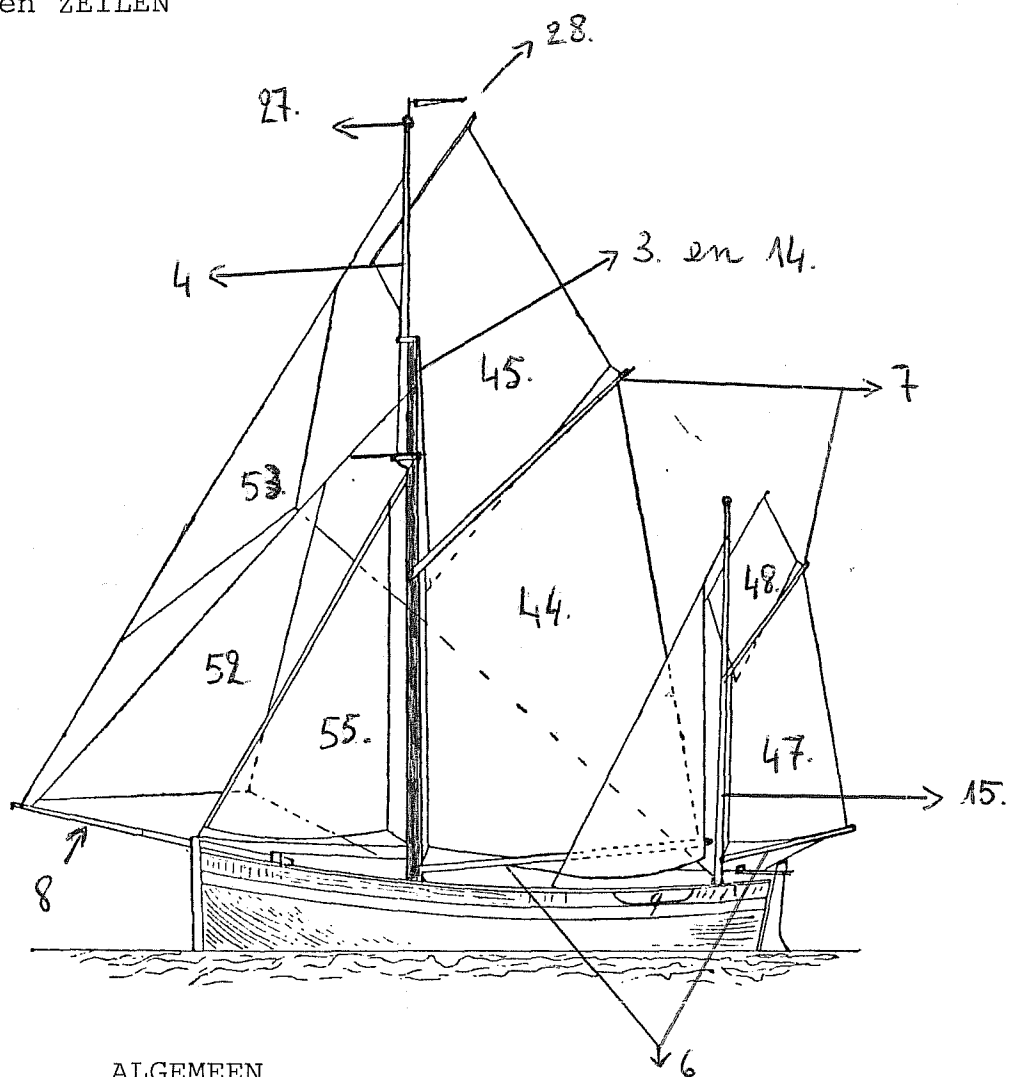
104. Een touw dat dient om de kluiver in te halen en op zijn plaats te houden ?

105. Een touw dat aan de schoothoorn van een zeil is bevestigd om het zeil in een bepaalde stand en gespannen te houden ?

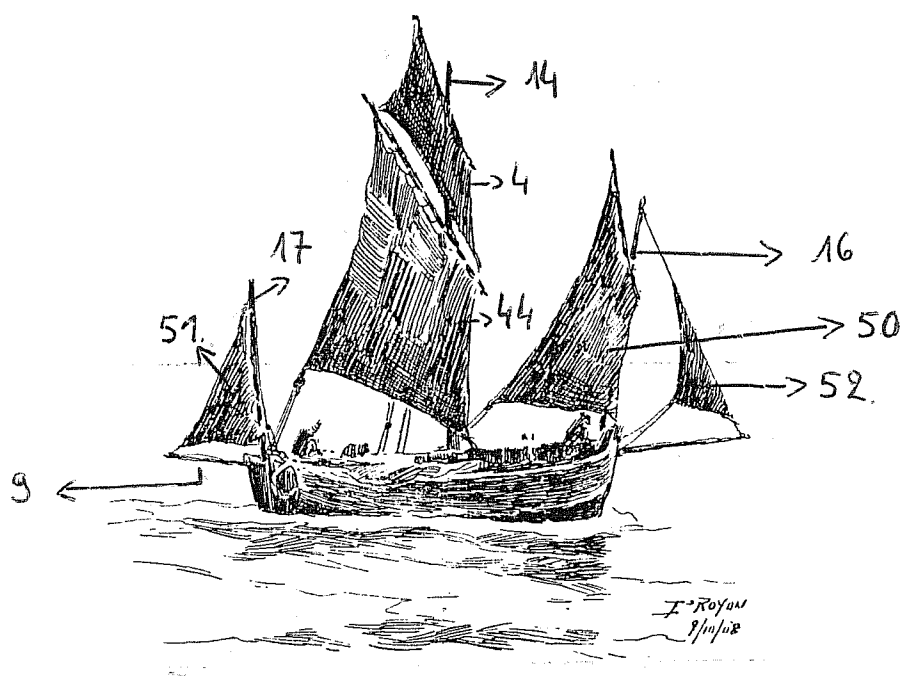
106. Een touw dat vanaf de onderhoeken van een zeil naar voren wordt gezet om het zeil naar voren en neerwaarts stijf te houden ?

107. Een dwarsscheeps op het dek bevestigde ijzeren stang waarover, bij het overstag gaan, een traveller kan glijden (zie ill.) ?

RONDHOUTEN en ZEILEN

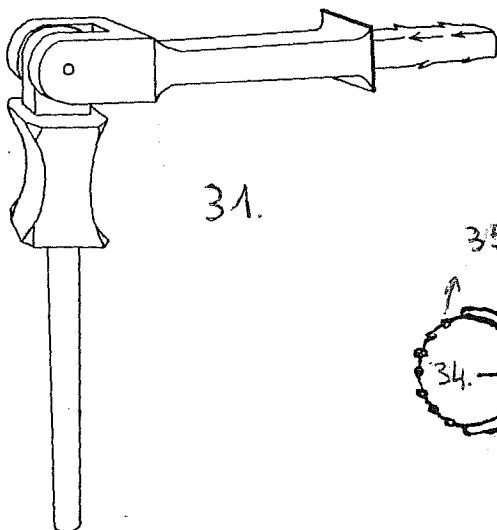
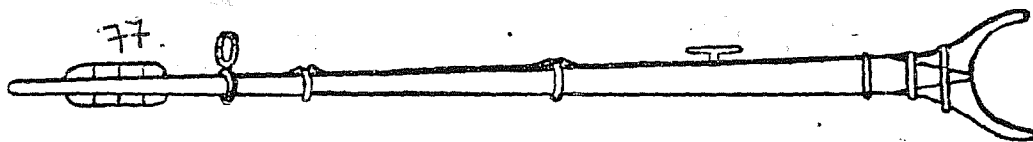
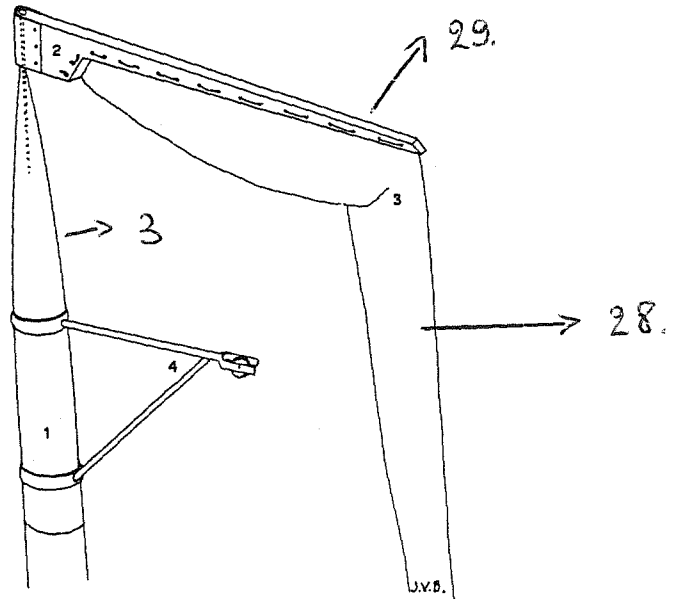
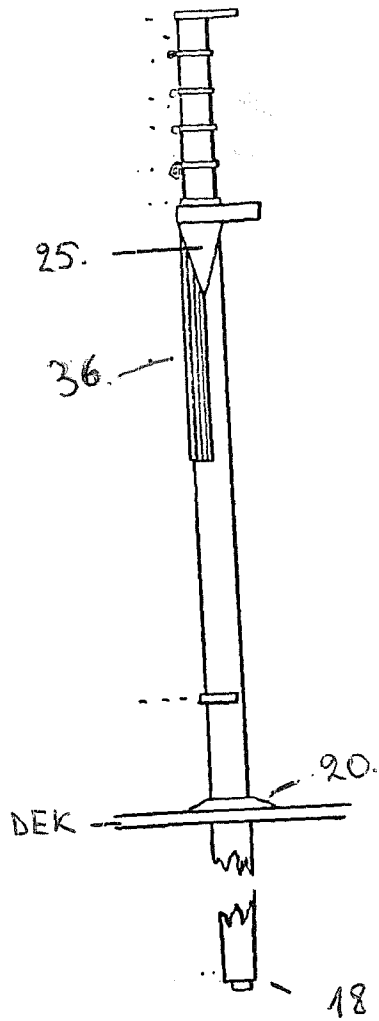
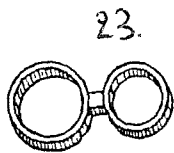

ALGEMEEN

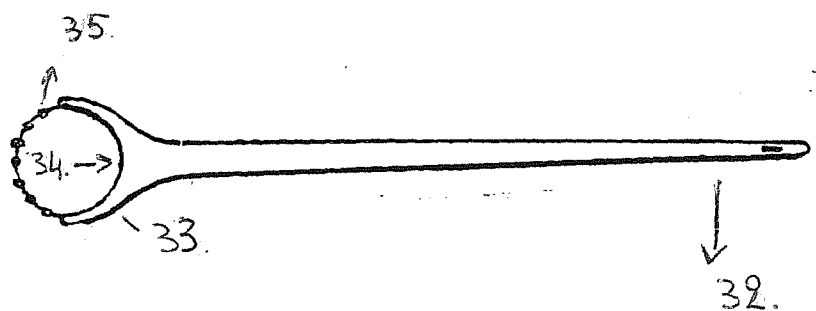

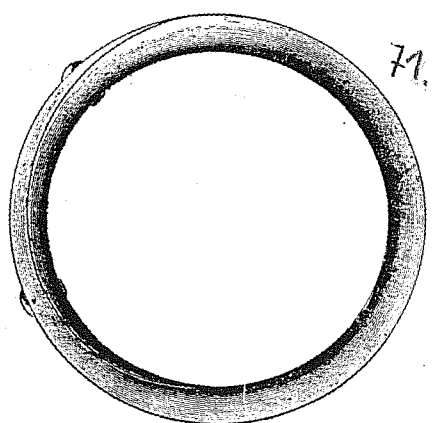
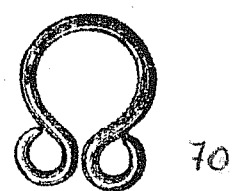
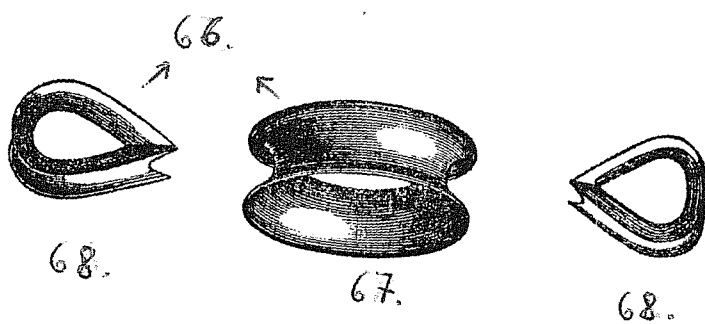
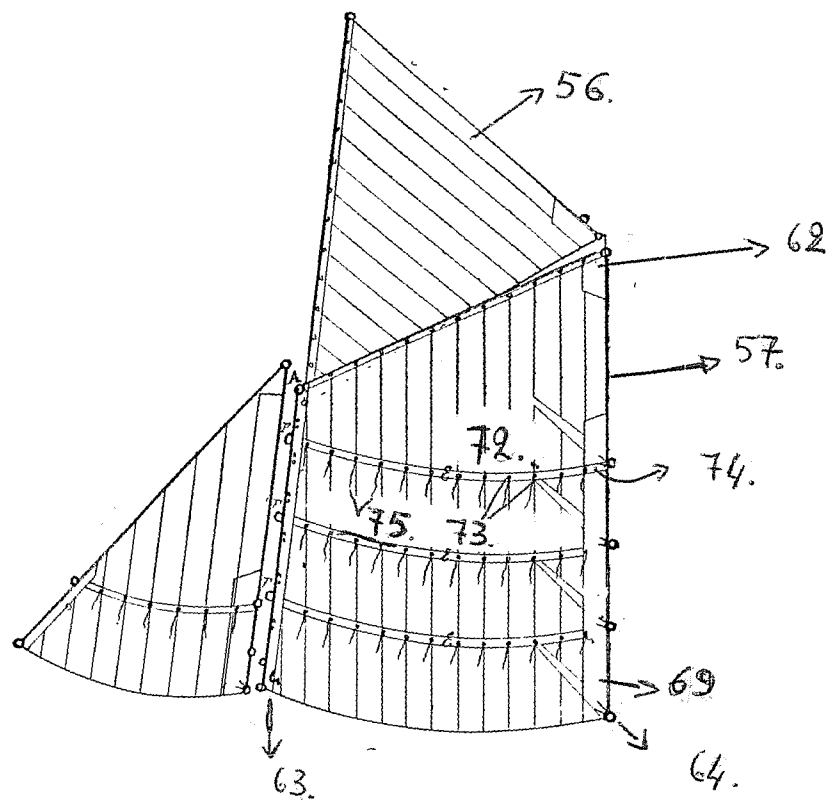
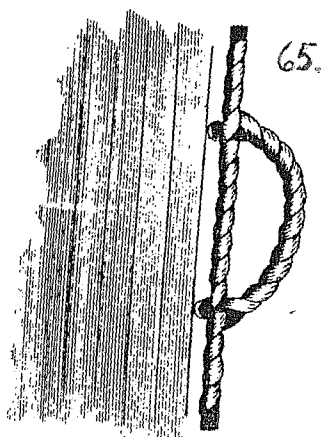
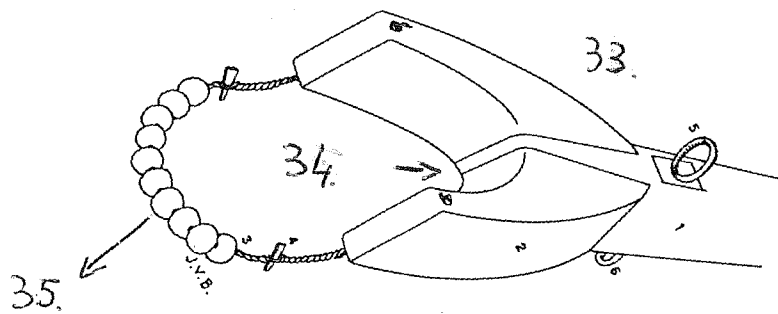
PANNESCHUIT

J. Royen
8/10/18

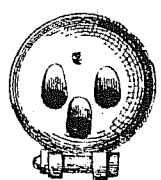
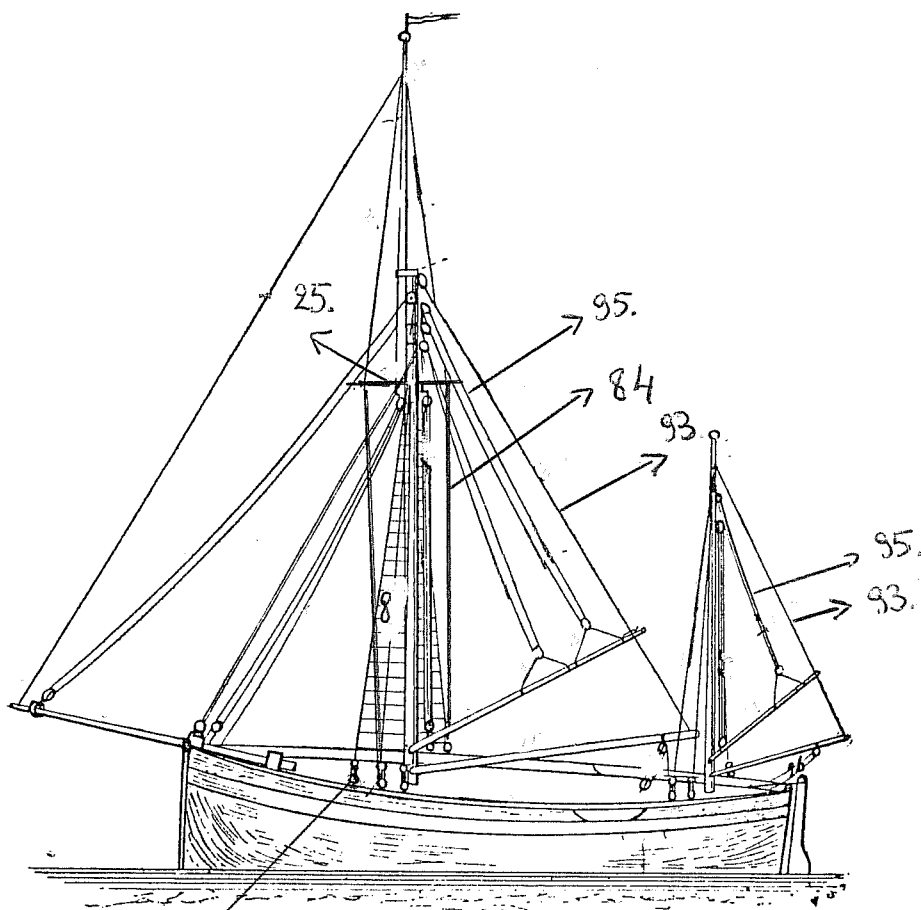

31.

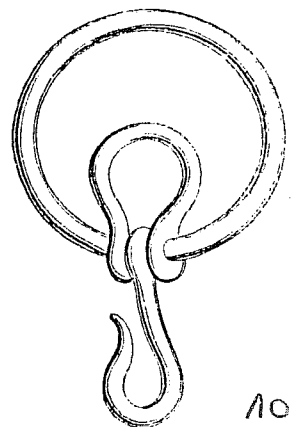
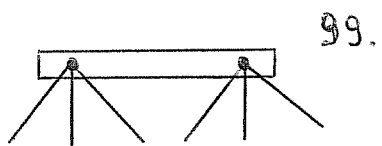

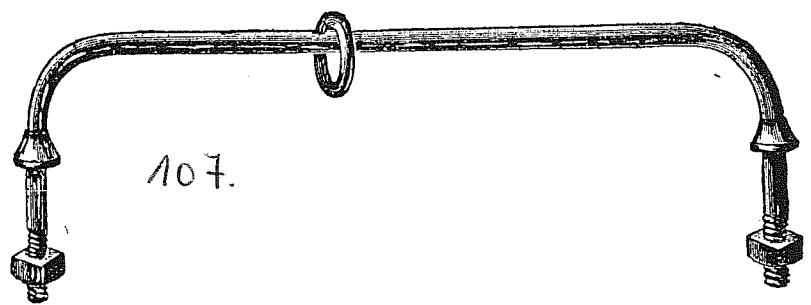
TUIGAGE

86

103.

107.